

Bryssel, 8. marraskuuta 2024
(OR. en)

15031/24

JEUN 270
SOC 793
EMPL 543
AGRI 768
SUSTDEV 118
EDUC 403

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Väestökehityksen suuntauksat muokkaavat maaseudun nuorten mahdollisuuksia – <i>Periaatekeskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä puheenjohtajavaltion laatima tausta-asiakirja pohjaksi neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossa 25.–26. marraskuuta 2024 käytävälle periaatekeskustelulle.

Väestökehityksen suuntaukset muokkaavat maaseudun nuorten mahdollisuuksia

Periaatekeskustelu

Euroopan unionin väestökehityksen suuntauksia luonnehtii yhä enemmän vanheneva väestö, ja monissa jäsenvaltioissa väestökato lisää alueiden työvoimapulaa. Näillä muutoksilla on merkittävä vaikutus yhteiskuntiimme sekä nykyisiin että tuleviin sukupolviin, sillä ne vaikuttavat EU:n kilpailukykyyn, selviytymiskykyyn ja vaurauteen ylipäänsä. Väestökehityksen muutoksilla on myös suuri vaikutus alueelliseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, mukaan lukien sukupolvien väliseen yhteistyöhön. Nämä haasteet kohdistuvat joihinkin jäsenvaltioihin ja alueisiin enemmän kuin toisiin.

Maaseutualueet EU:ssa ovat yhä enemmän alttiita näille perustuvanlaatuksille väestökehityksen muutoksille. Vaikka väestökato ei vaikutakaan pelkästään maaseutualueisiin, nämä alueet ja erityisesti niillä asuvat nuoret kärsivät suhteettomasti näistä väestökehityksen muutoksista. Keskimäärin maaseutualueilla on huomattavasti vanhempi väestö kuin kaupunkialueilla ja väestön väheneminen on todennäköisempää maaseutu- kuin kaupunkialueilla. Kaupunkiväestöön verrattuna maaseutuväestö asuu melkein kaksi kertaa todennäköisemmin alueella, jossa on pulaa korkean osaamistason työntekijöistä ja nuorista työntekijöistä¹. Lisäksi alueet, joihin väestön ikääntyminen, matala koulutustaso ja nuorten merkittävä poismuutto vaikuttaa, voivat joutua osaamiskehitysloukkuun, mikä heikentää alueiden mahdollisuuksia rakentaa kestäviä talouksia². Sen vuoksi on elintärkeää luoda ympäristöjä, jotka kannustavat nuoria pysymään maaseutualueilla, jotta alueet voidaan säilyttää ja niitä voidaan kehittää.

¹ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja, *Oheisasiakirja* komission tiedonantoon Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: ”EU:n pitkän aikavälin maaseutuväestö – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet”, SWD(2021) 166 final.

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla, COM(2023) 32 final.

Nuoret eivät ainoastaan edusta yhteiskuntiemme nykyisyyttä ja tulevaisuutta, vaan he ovat myös edistyksen välttämättömiä käynnistäjiä. Heillä on innovatiivisia ideoita, uusia näkökulmia ja dynamiikkaa, jotka ovat tarpeellisia nykyajan monimutkaisten haasteiden ratkaisemisessa. Nuorten mukanaolo, innovaatiot ja elinvoima voivat luoda uusia mahdollisuuksia, kukoistavan paikallisen ympäristön ja edistää näiden alueiden suoriutumiskykyä. Kuitenkin monia maaseutualueita ja syrjäisiä alueita Euroopan unionissa uhkaa erilaiset väestökehityksen haasteet, mikä vähentää nuorten vaikutusta ja kehittymistä paikallisissa ympäristöissään.

Työikäisen väestön vähentyminen maaseutualueilla ja vähemmän kehittyneillä alueilla hidastaa kasvua ja vaikuttaa suoraan Euroopan kilpailukykyyn, mikä aiheuttaa haasteita EU:n taloudelliselle, alueelliselle ja sosiaaliselle yhteenkuuluvuudelle. Työvoiman vähetessä maaseutualueiden on yhä vaikeampaa houkutella investointeja ja ylläpitää talouskasvua. Kun nuoret muuttavat pois maaseutualueilta, alueet jäävät ilman tarvittavaa inhimillistä pääomaa ja osaamista innovaatioiden ja kehityksen edistämiseen, mikä pahentaa entisestään jo olemassa olevia haasteita. Euroopan komission tiedonanto: ”Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla” tarjoaa strategista ohjausta kehityssuuntauksen kääntämiseen muuttamalla näiden alueiden taloudet elinvoimaisiksi ja osaamiskeskeisiksi. Keskeistä tässä työssä on yhtenäinen lähestymistapa, joka keskittyy työllisyysmahdollisuuksien monipuolistamiseen, osaamisen kehitykseen, laadukkaan koulutuksen lisäämiseen sekä maaseutualueiden houkuttelevuuden lisäämiseen asuin-, oppimis- ja työympäristöinä. Nämä strategiat, joita koheesiopolitiikka ja EU-rahoitus tukevat, ovat elintärkeitä maaseutualueiden kestävä kehityksen varmistamisen ja Euroopan talouden kilpailukyvyn ylläpitämisen kannalta.

On tärkeää pitää mielessä, että maaseutualueiden väestökehityksen muutos ei vaikuta ainoastaan talouteen vaan sillä on myös perustavanlaatuisia vaikutuksia näiden yhteisöjen sosiaaliselle rakenteelle. Näiden alueiden nuorilla voi olla suurempi riski sosiaaliseen syrjäytymiseen ja eristäytymiseen. Heillä voi olla rajalliset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja laadukkaisiin työpaikkoihin, sosiaali- ja terveystalouteen ja maanhankintaan. He ovat myös todennäköisemmin aliedustettuina päätöksenteossa. Nämä ongelmat yhdessä joidenkin maaseutualueiden maantieteellisen eristyneisyyden kanssa voivat pahentaa sosiaalista ja taloudellista syrjäytymistä ja heikentää yhteisön toimintakykyä pitkällä aikavälillä. Kuitenkin yhteisöillä, yhtäläisellä pääsyllä laadukkaaseen koulutukseen ja mahdollisuudella saada korkeakoulutusta paikallisesti voi olla keskeinen merkitys nuorten jäämisen sekä väestökehityksen muutosten vaikutusten, kuten ”aivoviennin”, lieventämisen kannalta. Vahva yhteisöllisyys, sosiaalinen osallisuus, paikallisen asumisen tukeminen ja mahdollisuus mielekkääseen osallistumiseen voivat auttaa pitämään maaseudun nuoria aktiivisina ja sitoutuneina omilla alueillaan³. Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden ja yhteistyön edistäminen on olennaista näiden haasteiden ratkaisemisessa. Edistämällä nuorten ja vanhempien sukupolvien välistä yhteistyötä ja ymmärrystä voidaan rakentaa vahvempia ja selviytymiskykyisempiä yhteiskuntia. EU:n nuorisostrategiassa 2019–2027 ja sen eurooppalaisten nuorisotavoitteiden kohdissa 3 ja 6 korostetaan, että on tärkeää edistää osallistavia yhteiskuntia ja luoda maaseutualueita, joilla nuoret voivat saavuttaa täyden potentiaalinsa ja menestyä paikallisesti⁴. Maaseudun nuorten voimaannuttaminen ei ole ratkaisevaa ainoastaan heidän henkilökohtaiselle menestykselleen vaan sillä on ratkaiseva merkitys myös väestökadon vähentämisessä ja maaseutualueiden elvyttämisessä. Investoimalla heidän potentiaaliinsa voimme luoda dynaamisia, innovatiivisia ja kestäviä yhteisöjä, jotka pystyvät paremmin vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

³ Báta, O., & Moxon, D. (2024). EUYD10 EU Youth Conference in Budapest, Hungary. Lopullinen konferenssiraportti. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13836827>.

⁴ Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisotalouden eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisotalouden strategia 2019–2027 (2018/C 456/01).

Komission tiedonanto ”Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö”⁵ linjaa joukon jäsenvaltioiden käytettävissä olevia toimintapoliittisia välineitä hallitsemaan väestökehityksen muutosta ja sen vaikutuksia EU:n yhteiskuntaan ja talouteen, mukaan lukien EU:n maailmanlaajuiseen kilpailukykyyn. Yksi sen neljästä pilarista keskittyy nuoriin. Tätä varten olisi mukautettava asiaankuuluvan tason julkisia politiikkoja ja tukea, jotta voidaan tukea ja voimaannuttaa nuoria sukupolvia menestymään ja kehittämään taitojaan sekä helpottaa heidän pääsyään työmarkkinoille ja mahdollisuuksiaan saada kohtuuhintaisia asuntoja.

Edellä esitetyn perusteella ministereitä pyydetään pohtimaan asiaa seuraavien kysymysten pohjalta. Pyydämme rajoittamaan puheenvuorot enintään kolmeen minuuttiin.

Kysymykset keskustelua varten:

- Miten väestökehityksen suuntauksiin, jotka vaikuttavat eniten maaseutu- ja haja-asutusalueilla asuviin nuoriin, voidaan puuttua tehokkaasti?
- Miten maaseutu- ja haja-asutusalueilla asuvia nuoria, varsinkin niitä, joilla on vähemmän mahdollisuuksia, voidaan voimaannuttaa hyödyntämään käyttämättömän potentiaalinsa ja menestymään paikallisesti?
- Miten parhaat käytännöt paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU-tasolla voidaan jakaa ja ottaa käyttöön jäsenvaltioiden tasolla, jotta alueellista eriarvoisuutta ja väestökatoa voitaisiin vähentää sekä estää nuorten poismuuttamista?

⁵ EUR-Lex – 52023DC0577 –FI – EUR-Lex (europa.eu).